

Seletuskiri

põllumajandusministri määruse „Integreeritud taimekaitse põhimõtete rakendamise tingimused ja viis¹” juurde

I. Sissejuhatus

Põllumajandusministri määruse „Integreeritud taimekaitse põhimõtete rakendamise tingimused ja viis¹” eelnõu on välja töötatud taimekaitseseaduse § 78 lõike 4 alusel.

Eelnõu ja seletuskirja valmistas ette Põllumajandusministeeriumi taimetervise osakonna taimekaitse büroo peaspetsialist Tarvo Järve (625 6286; tarvo.jarve@agri.ee), eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi õigusosakonna peaspetsialist Raili Sillart (625 6229; raili.sillart@agri.ee). Eelnõu on keeleliselt toimetanud õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523; laura.ojava@agri.ee).

Eelnõuga võetakse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/128/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse tegevusraamistik pestitsiidide säästva kasutamise saavutamiseks (ELT L 309, 24.11.2009, lk 71–86), III lisas sätestatud integreeritud taimekaitse üldised põhimõtted. Kohustus järgida integreeritud taimekaitse põhimõtteid on sätestatud taimekaitseseaduse § 78 lõikes 1 ja see on suunatud kõikidele professionaalsetele taimekaitsevahendite kasutajatele, kes peavad lisaks taimekaitsevahendite loas määratud tingimustele ja heale taimekaitsetavale arvestama ka integreeritud taimekaitse põhimõtteid. Siiski kohaldatakse integreeritud taimekaitse põhimõtete arvestamise nõuet alates 1. jaanuarist 2014. a. Kuni 25.11.2011. a. kehtinud taimekaitseseaduse redaktsiooni kohaselt oli integreeritud taimekaitse põhimõtete järgimine soovituslik. Samuti on taimekaitseseaduses avatud termin „integreeritud taimekaitse” – integreeritud taimekaitse on kasutatavate taimekaitseabinõude hoolikas kaalumine ning sellele järgnev kahjulike organismide populatsioonide arengut tõkestavate sobivate meetmete rakendamine selliselt, et taimekaitsevahendi ja muude abinõude kasutamine püsiks majanduslikult ja ökoloogiliselt põhjendatud tasemel ning oht inimese tervisele ja keskkonnale oleks vähendatud või viidud miinimumini. Integreeritud taimekaitse üldiste põhimõtete järgi elluviidavad tegevused võib tinglikult jagada kolme etappi: 1) taimekahjustajate leviku ennetamine ehk kaudne taimekaitse; 2) taimekahjustajate esinemise tuvastamine ehk kohapealne vaatlus; 3) sekkumine ehk otsene taimekaitse (kahjustajate tõrje). Seega tuleb alustada taimekahjustajate levikut ennetavate abinõudega, mida saab osaliselt teha juba külviplaanide koostamise ajal. Seejärel tuleb teha vaatlusi igal konkreetsel põllul või alal või kasutada üldiseid kahjustajate leviku andmeid ning alles siis, kui kahjustajate levik ohustab kasvatatavat kultuurtaime, tuleb asuda tõrjeabinõusid rakendama. Taimekahjustajate leviku üldiste andmete all mõeldakse teadusandmetel, sh taluvuslavedel põhinevaid taimehaiguste ja -kahjurite leviku prognoosimudelite põhjal antud tõrjesoovitusi. Mõnede põllukultuuride kohta on kõnealune teave osaliselt kättesaadav põllumajandusvaldkonna teadusasutuse [veebilehel](#) (kartuli-lehemädaniku tõrje planeerimiseks vajalik teave, sh haiguse leviku prognoosikaart, leidude kaart ning rapsi valgemädaniku tõrjevajaduse kalkulaator). Lähiaastatel kavandatakse analoogse kogu Eestit hõlmava süsteemi loomist. Seega on integreeritud erinevate abinõude oskuslikult seostatud kasutamine, mis tagab taimekahjustajate leviku piiramise

majanduslikult põhjendatud läveni, s.o haigustele ja kahjuritele vastupidavate ning umbrohtude suhtes konkurentsivõimeliste sortide kasvatamine, kasutades sertifitseeritud seemneid; tootmissuunale ja mullastikutingimustele vastav ning taimekahjustajate leviku piiramist arvestav oskuslik viljavaheldus; hea agrotehnika: mulla vee- ja õhurežiimi reguleerimine, mullaharimine, tasakaalustatud väetamine ja muud agrotehnilised võtted, mis tagavad soodsad tingimused kultuurtaimede kasvuks ning ühtlasi suurendavad nende vastupanu- ja konkurentsivõimet haiguste, kahjurite ning umbrohtude suhtes; kohapeal tehtud vaatluste tulemusel saadud teabe või üldiste, s.o üleriigiliste või piirkondlike kahjustajate leviku andmete kasutamine tõrjemeetmete valiku üle otsustamisel, kahjustajate tõrje aktiivsete, s.o eelkõige keemiliste ja bioloogiliste võtetega; selliste abinõude rakendamine, mis säilitavad kahjustajate looduslikke piirajaid. Integreeritud taimekaitse põhimõtete arvestamine on alates 1. jaanuarist 2014. a kohustuslik kõikidele professionaalsetele taimekaitsevahendite kasutajatele, kuid põllukultuuri ja sektoripõhiste integreeritud taimekaitseasuunuste järgimine jääb vabatahtlikuks. Uuendatud suunised sisaldavad ajakohastel teadusandmetel põhinevaid soovitusi. Kõnealused suunised on kindlasti heaks abimaterjaliks integreeritud taimekaitse üldiste põhimõtete rakendamisel, kuid on oluliselt üksikasjalikumad, sisaldades konkreetseid soovitusi Eestis põhilistel põllukultuuridel enamlevinud kahjustajatega toimetulekuks. Kõnealune teave on kättesaadav põllumajandusvaldkonna teadusasutuse [veebilehel](#).

II. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu §-s 1 sätestatakse määruse reguleerimisala. Määrusega kehtestatakse integreeritud taimekaitse põhimõtete rakendamise tingimused ja viis.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse integreeritud taimekaitse põhimõtete rakendamise tingimused ja viis. Lõike 1 kohaselt kasutatakse integreeritud taimekaitse põhimõtete rakendamisel taimekahjustajate levikut ennetavaid taimekaitseabinõusid ja vajaduse korral taimekahjustajaid tõrjuvaid taimekaitseabinõusid. Lõikega 2 nähakse ette, et taimekahjustajaid tõrjuvate taimekaitseabinõude rakendamise vajadus tehakse kindlaks kohapealsete vaatluste tulemusel. Kuna taimekaitsetööde tegemiseks on mitmesuguseid abinõusid, siis tuleb tõrjetööde vajaduse väljaselgitamisel ja selleks sobiva abinõu valimisel kindlasti lähtuda kahjustajate leviku tegelikest andmetest, tehes tõrjetöödealased otsused kohapealsete vaatluste põhjal. Eelnõu § 2 lõikega 3 sätestatakse taimekahjustajate levikut ennetavad taimekaitseabinõud. Allpool on iga abinõu juures esitatud mõned näited võimalike tegevuste kohta ja kirjeldatud nende olulisust, kuid tegemist ei ole õiguslikult siduva ega lõpliku tegevuste loeteluga. Taimekahjustajate levikut ennetatakse järgmiste taimekaitseabinõudega:

- 1) sobiv viljelusviis – sobivate viljelusviisidena võib käsitada tegevusi, mis hõlmavad ilmastiku- ja mullatingimustele ning kasvatatavale põllukultuurtaimele kõige sobivamate mullaharimisvõtete kasutamist, mis tagavad muu hulgas ka mulla vee- ja õhurežiimi toimimise, ning õige külviaja ja -tiheduse valikut, allakülvi, säästvat e minimeeritud mullaharimist, niitmist, otsekülvi, koristusjärgset mullaharimist jms;
- 2) viljavaheldus – viljavaheldus on kultuurtaimetaimede agrobioloogiliselt põhjendatud vaheldumine, viljavahelduse eesmärk on täidetud ka siis, kui kindlat külvikorralvõldeks eraldamist ei ole ning toimub lihtsalt kultuurtaimede vaheldumine põllul, oluline on vältida monokultuuride teket, st et samal põllul ei kasvatataks aastaid sama kultuurtaime. Külviplaanide

koostamisel tuleb arvestada seda, et järgneva kultuurtaime kahjustajad ei oleks samad, mis eelneva kultuurtaime puhul, nt vältida olukordi, kus üksteisele järgnevad samasse sugukonda kuuluvad kultuurtaimed. Taimekahjustajate mitteperemeestaimede kasvatamisega tagatakse nii kahjurputukate kui ka haigustekitajate paljunemistsükli katkemine. Samuti tuleb teadvustada osa taimekahjustajate pikaajalist säilimisvõimet mullas – kartuli-kiduuss ja tuulekaeraseeme säilivad eluvõimelisena mullas kauem;

- 3) tasakaalustatud väetamine ja lupjamine – väetiste kasutamine tuleb hästi läbi mõelda eelkõige selleks, et vähendada kahjulikke keskkonnamõjusid, kuid ka selleks, et tagada optimaalsed tingimused taime kasvuks ja toodangu saamiseks. Tasakaalustatud väetamise korral kasvavad tugevad taimed, mis on taimehaigustele ja -kahjuritele vastupanuvõimelisemad. Tasakaalustatud väetamise tagab kindlasti ka mullaproovidel põhinev väetusplaani koostamine. Samuti tuleb väetamisel arvesse võtta nii mulla kvaliteeti (nt toitainete ja orgaaniliste ainete sisaldust), struktuuri, mullatüüpi ja teisi konkreetseid eripärasid (nt erosioonioht, kalle, üleujutusoh, vooluveekogude lähedus) kui ka kultuurtaime spetsiifilist toitainevajadust. Mullareaktsiooni võib pidada üheks tähtsamaks maa viljelusväärtuse näitajaks ja sellest sõltub nii taimetoitainete kättesaadavus, kultuurtaimede saagikus kui ka saagi kvaliteet ja palju muudki. Lupjamine aitab säilitada mulla viljelusväärtust. Happeliste muldade lupjamine tulemusel neutraliseeritakse ülearune happesus, paraneb mullastruktuur, õhu- ja veerežiim ning mullaelustiku aktiivsus; suureneb põhitoiteelementide omastatavus ja väheneb kahjulike ühendite liikuvus;
- 4) kasvatatava taimeliigi puhul enamlevinud taimekahjustaja suhtes vastupanuvõimelise sordi ning sertifitseeritud seemne ja paljundusmaterjali kasutamine – põllu- ja ka aiakultuuri sordi valikul eelistatakse Eestis leviva taimekahjustaja suhtes resistentset või vastupanuvõimelist sorti ning kasutatakse kvaliteetset ja kontrollitud sertifitseeritud seemet ning paljundusmaterjali. Taimekahjustajate suhtes resistentsete sortide kasvatamisel on keemiliste taimekaitsevahendite kasutamise vajadus väiksem. Terve, haigustevaba seemne ning paljundusmaterjali kasutamine väldib haigustekitajate ning kahjurite edasikandumist;
- 5) masinate ja seadmete regulaarne puhastamine põldude jt alade ristsaastatuse vältimiseks – ristsaastatuse vältimise abil hoitakse ära taimekahjustajate levik ühelt põllult teisele. Selle all võib käesoleval juhul käsitada näiteks kasutatavate põllutöömehhanismide ja seadmete korrapärast puhastamist enne järgmisele põllule asumist – sel viisil saab vältida nii taimekahjurite kui ka umbrohuseemnete sattumist ühelt põllult teisele;
- 6) olulisi kasulikke organisme säilitavate ning nende levikut soodustavate abinõude rakendamine – teisisõnu bioloogiline tõrje, mis põhineb elusorganismide kasutamisel üksteise populatsioonide kontrolli all hoidmiseks. Selle eeliseks on väiksem keskkonnanõu, kuid puuduseks on suurem töömaht. Kuna kõik looduses olevad organismid on omavahel seotud, siis on võimalik seda ära kasutada ehk taimekahjustajate arvukust vähendatakse nende looduslike vaenlaste abil (parasiit- ja röövputukad, röövlestad, kahjuritele haigusi tekitavad mikroorganismid, linnud jne). Bioloogiliseks tõrjeks on mitmeid võimalusi, kuid kahjustajate leviku ennetamiseks sobib kaitseribade rajamine põllu äärde ja kaitsevööndite jätmine põllu keskele, mis läbi rajatakse elukohad paljudele kasulikele organismidele.

Eelnõu § 2 lõikega 4 sätestatakse, et integreeritud taimekaitse põhimõtetest rakendatakse taimekahjustajate tõrjeks järgmisi taimekaitseabinõusid järgmisel viisil (iga abinõu juures on esitatud mõned näited võimalike tegevuste kohta ja kirjeldatud nende olulisust, kuid tegemist ei ole õiguslikult siduva ega lõpliku tegevuste loeteluga):

- 1) taimekahjustaja tõrjevajaduse hindamisel ning sobiva tõrjeabinõu ja selle rakendamise aja valiku üle otsustamisel lähtutakse eelkõige kohapeal tehtud vaatluse tulemusel saadud teabest – taimekasvatus on otseselt seotud taimekaitsega, sest kultuurtaimedel esinevad taimehaigused ja kahjurputukad ning nendega koos kasvavad ka umbrohud (taimekahjustajad). Nii umbrohud, taimehaigused kui ka -kahjurid pärsivad kultuurtaimede kasvu ja saagikust ning halvendavad saagi kvaliteeti. Taimekaitse ülesandeks on luua kultuurtaimede jaoks soodsad tingimused, sest tugevad taimed suudavad umbrohtudega paremini konkureerida ega nakatu kergesti haigustesse ning on kahjurite suhtes vastupidavamad. Tõhusal taimekaitsel on abiks taimehaiguste ja -kahjurite arengu alased teadmised ning haiguste ja kahjurite leviku prognoosi oskus. Kuna taimekaitsetööde tegemiseks on mitmesuguseid abinõusid, siis tuleb tõrjetööde vajaduse väljaselgitamisel ja selleks sobiva abinõu valimisel kindlasti lähtuda kahjustajate leviku tegelikest andmetest, tehes tõrjetöödealased otsused kohapealsete vaatluste põhjal. Taimekasvataja peab tegema vaatlusi ise või kasutama selleks kvalifitseeritud nõustaja abi. Taimekaitsevahendite ennetav kasutamine (st kasutatakse enne, kui on tuvastatud kahjurputukate esinemine või kultuurtaimetaimedel on leitud haiguse tunnused) ei ole üldjuhul kõnealuse põhimõttega kooskõlas ja seda tuleb vältida, v.a kiiresti levivate taimehaiguste ja -kahjurite puhul juhul, kui kasutatakse teadusandmetel põhinevaid taimehaiguste ja -kahjurite leviku prognoosimudeleid või asjakohaseid rakendusi;
- 2) punktis 1 nimetatud hinnangu andmisel ja otsuse tegemisel võib vajaduse korral täiendavalt arvestada taimekahjustajate leviku andmeid või asjakohase kvalifikatsiooniga nõustaja soovitusi – tõrjemeetodite valikul võib lisaks kohapealse vaatluse põhjal saadud teabele kasutada ka teadusandmetel põhinevaid taimehaiguste ja -kahjurite leviku prognoosimudelite põhjal antud soovitusi. Kindlasti arvestatakse nii kultuurtaime kui esineva kahjustaja iseärasusi kui ka mulla- ja ilmastikutingimusi ning keskkonna, tervise ja majanduse aspekte. Integreeritud taimekaitse põhimõtete juures eristatakse nelja tüüpi taluvusläävesid: 1) visuaalne taluvusläävi – kahjustaja populatsioon on tuvastatav; 2) kahjustuse taluvusläävi – kultuurtaimel võib täheldada kahjustusi; 3) tegutsemise taluvusläävi – taimekasvataja peaks hakkama rakendama taimekaitsemeetmeid; 4) majandusliku kahju taluvusläävi – kahjustaja populatsioon võib põhjustada sellist kahju, mille tõrjekulud on tasakaalus tõrje tulemusel saadava kasuga. Samuti võib kaasata kvalifitseeritud nõustajaid nii kohapealsete vaatluste tegemisele kui ka tõrjealaste otsuste ja valikute tegemisele;
- 3) eelistatakse bioloogilist, mehaanilist ja muud kemikaalivaba abinõu, juhul kui nimetatud abinõu võimaldab rahuldavat tõrjeeffekti – integreeritud taimekaitse põhimõtete kohaselt on taimekahjustajate tõrje eesmärk saavutada erinevate meetodite kombineerimise abil pigem kahjustajate arvukuse allasurumine, mitte nende täielik hävitamine, st kahjustajate arvukus viiakse piirini, mis on kultuurtaimetaime kasvu seisukohalt aktsepteeritav. Bioloogiline tõrje hõlmab

näiteks ökoloogiliste infrastruktuuride (kaitseribad, kus ei toimu maaharimist ning ei kasutata taimekaitsevahendeid ega väetisi) kasutamist selleks, et suurendada bioloogilist mitmekesisust; mehaaniline tõrje hõlmab näiteks haigete taimede või taimeosade eemaldamist, kahjustajatega asustatud taimede või taimeosade eemaldamist, taimekahjustajate eemaldamist jne. Bioloogilise tõrje alla kuulub ka biotehnoloogiline tõrje, mis on seen- ja bakterpreparaatide kasutamine, kahjurputukate looduslike vaenlaste e parasitoidide sissetoomine või nende kunstlik paljundamine. Teise kemikaalivaba meetodina võib käsitada füüsikalist tõrjet, mis hõlmab kõrgete ja madalate temperatuuride kasutamist taimekahjustajate hävitamiseks (kuuma vee või kuuma õhu kasutamine haigustekitajate ja putukate hävitamiseks ning madalaid temperatuure kasutatakse mitmesuguste kahjurputukate hävitamiseks), helide ja valguspüüniste kasutamist, niiskustingimuste muutmist jne. Mehaanilise tõrje all mõistetakse peamiselt mullaharimisvõtteid, mis on suunatud taimekahjustajate, sh umbrohtude hävitamisele. Lisaks mullaharimisvõtetele tuntakse veel järgmisi mehaanilisi tõrjevõtteid: a) haigete taimede või taimeosade eemaldamine; b) kahjurite poolt asustatud taimede või nende osade eemaldamine; c) kahjurputukate korjamine, kinnipüüdmine ja peletamine; d) kahjurite toitumise ja edasiliikumise tõkestamine. Seemnete idanemise soodustamine ja järgnev taimede hävitamine – äsja idanema hakanud taimed on kõige õrnemad, seetõttu on n-õ idanema meelitatud umbrohtusid kerge hävitada, juhul kui seda tehakse õigel ajal. Taimede väljakurnamine – mehaanilise umbrohtu tõrje ülesanne on takistada umbrohtudel varuainete kogumist ja sundida neid suve lõpul varusid kulutama uue lehekodariku moodustamiseks. Seega taim kurnab end ja on väheste varuainetega vähem konkurentsivõimeline ega suuda kultuurtaimedest üle kasvada. Kasutades seda võtet järjekindlalt ja korduvalt, on võimalik umbrohtude elujõudu vähendada niivõrd, et nad tõrjutakse kultuuridest välja. Otsene hävitamine – umbrohtu korjatakse välja või kasutatakse mõnda teist hävitamismeetodit. Füüsikalist ja ka mehaanilist tõrjet tehakse vähem, sest need on mõlemad väga ajamahukad;

- 4) kasutatakse tõrjutava taimekahjustaja tõrjeks mõeldud taimekaitsevahendit, mis avaldab vähimat kõrvalmõju inimese tervisele ja keskkonnale, eelkõige sihtrühmaväliste organismidele – võimalikult nn probleemse taimekahjustaja tõrjeks mõeldud taimekaitsevahendi kasutamine avaldab vähimat kõrvalmõju inimese tervisele, sihtrühmavälisele organismile ja keskkonnale eeldusel, et seda kasutatakse nõuetekohaselt. Eelistatakse valiva e selektiivse toimega taimekaitsevahendeid, sest need on toksilised üksnes teatud kahjustajatele ega ole toksilised sihtrühma mittekuuluvatele organismidele (nt kahjurputukate looduslikele vaenlastele), st neile, kes ei ole tõrjeobjektiks;
- 5) taimekaitsevahendi ja muu taimekaitseabinõu kasutamine hoitakse taimekasvu seisukohalt aktsepteeritaval tasemel – integreeritud taimekaitse kontseptsiooni kohaselt tuleb kõiki sekkumisviise (mehaaniline, bioloogiline, keemiline tõrje) hoida taimekasvu seisukohalt vajalikul tasemel, mis tähendab sisuliselt seda, et tõrjet tehakse alles siis, kui kahjustaja populatsioon on ületanud tõrjekriteeriumi, mis peaks ideaalis olema enamlevinud kultuurtaimede ja nendel levivate kahjustajate kohta kindlaks määratud, st teaduslikult tõestatud. Kuni seda ei ole tehtud või tõrjekriteeriumid on aegunud, saab seda põhimõtet rakendada keemilise tõrje puhul selliselt, et kasutatakse üksnes selline kogus taimekaitsevahendit hektari kohta, mis on vajalik tõrjeefekti saavutamiseks.

Sama tõrjeeffekt saavutatakse, järgides minimaalset lubatud kasutusnormi ja I-taimekaitse¹ soovitusi, vähendades pritsimiskordade arvu ning töödeldes põldu või ala osaliselt. Siiski peab taimekaitsevahendite kasutusnormide, töötlemiskordade ja muude sekkumiste vähendamise juures vältima tõrjemeetme suhtes resistentsuse väljakujundamise soodustamist taimekahjustajate populatsioonides, eelkõige ilma teadusliku põhjendusega või teadusandmetel põhinevate rakenduste soovituseta lubatud miinimumist väiksemate taimekaitsevahendi koguste kasutamist.

- 6) samal aastal tehtava kordustõrje ja järgneval aastal tehtava tõrje korral eelistatakse erineva toimeviisiga taimekaitsevahendi kasutamist – keemilistel taimekaitsevahenditel on erinev toimeviis olenevalt nende liikuvusest taimes, keemilisest toimest ja kuuluvusest keemilisse gruppi. Erineva toimeviisiga taimekaitsevahenditel on erinev toime taimekahjustajatele koe, raku või metabolismiprotsessi tasemel. Uute taimekaitsevahendite väljatöötamisel hinnatakse nende efektiivsust taimekahjustajate vastu esmalt labori- ja kasvuhoonetingimustes, seejärel erinevates piirkondades tehtavates põldkatsetes. Registreeritakse need taimekaitsevahendid, mis on erinevates piirkondades tehtud põldkatsetes olnud oluliste taimekahjustajate tõrjel stabiilselt efektiivsed. Taimekahjustajate resistentsusega taimekaitsevahendite suhtes on tegemist juhul, kui esialgsel kasutamisel teatud taimekahjustajate tõrjel efektiivseks osutunud taimekaitsevahendite mõju väheneb olulisel määral. Resistentsust taimekaitsevahendite suhtes on täheldatud kõigis taimekahjustajate gruppides (taimehaigused, kahjurid, umbrohud) paljude erineva toimeviisiga taimekaitsevahendite suhtes. Resistentsuse tekke aluseks on loomulik varieeruvus või spontaansed mutatsioonid taimekahjustajate populatsioonides, mille tulemusena tekivad taimekaitsevahendite suhtes madalama tundlikkusega isendid. Tingimustes, kus taimekaitsevahendeid ei kasutata, ei ole madalama tundlikkusega taimekahjustajatel bioloogilist tähtsust. Ühe toimeviisiga taimekaitsevahendi korduval pikaajalisel kasutamisel hävitatakse taimekahjustaja tundlikud isendid, kuid paljunevad ja valitsevaks saavad madalama tundlikkusega või resistentsed isendid. Lõpptulemusena ei allu taimekahjustaja enam selle toimeviisiga taimekaitsevahendiga tehtavale tõrjele. Taimekahjustaja resistentsus taimekaitsevahendi suhtes on konkreetse populatsiooni võime jääda ellu pärast kokkupuudet taimekaitsevahendiga kogustes, mis on sama kahjustaja liigi tavapopulatsioonile surmav. Resistentsus areneb välja kasutatava taimekaitsevahendi või sama toimeviisiga taimekaitsevahendite suhtes. Seetõttu tuleb sama kahjustaja tõrjeks tehtavatel järjestikustel tõrjetöödel kasutada erineva toimeviisi ja erineva keemilise koostisega taimekaitsevahendeid. Eelistada tuleks taimekaitsevahendeid, mis sisaldavad mitut erineva toimeviisiga toimeainet. Taimekasvatajatel tuleb kinni pidada kasvuperioodil taimekaitsevahendi kasutamiseks sätestatud maksimaalsest tõrjekordade arvust. Taimekaitsevahendite kasutamisel taimekahjustajate leviku algfaasis on oht resistentsuse kujunemiseks minimaalne, samuti saavutatakse suur tõrjeeffektiivsus taimekaitsevahendite väikeste koguste kasutamisega.

---

¹ I-Taimekaitse – Taani arvutinõuandeprogrammide PC-Plant Protection ja NegFry ning PC-P baasil Taani, Poola ning Balti riikide koostöös loodud internetipõhine taimekaitse nõuandesüsteem, mille taimekaitsemudelid on Eesti Taimekasvatuse Instituudi, Jäneda Õppe- ja Nõuandekeskuse ning Eesti Põllumajandusülikooli teadlaste käe all põldkatsetes testitud ja arendatud.

Eelnõu § 2 lõikega 5 sätestatakse rakendatud tõrjeabinõude, sh kasutatud taimekaitsevahendite tõhususe hindamise kohustus. Sisuliselt tähendab see seda, et peale tõrjeabinõude rakendamist ja keemilise tõrje korral kasutatud taimekaitsevahendi ooteaja möödumist hinnatakse rakendatud meetmete sobivust kahjustajate esinemise tuvastamise teel, tehes kohapealseid vaatlusi vms. Tõrjeabinõude rakendamine on olnud edukas juhul, kui taimekahjustajate populatsioon on hoitud allpool taluvusläve (nt majandusliku kahju lävi), mitte siis, kui kahjustaja populatsioon on täielikult hävinud. Kindlasti tuleb hinnata kõigi rakendatud abinõude tõhusust, mitte üksnes taimekaitsevahendi tõhusust.

Soovitav on lähtuda lisaks kohapeal saadud teabele ka taimekaitseaduse § 78 lõikes 6 sätestatud arvestusest, mille kohaselt peab isik, kes kasutab taimekaitsevahendit oma majandustegevuse käigus, pidama kasutatud taimekaitsevahendi üle arvestust paberandjal või elektrooniliselt. Arvestuses näidatakse ära kasutatud taimekaitsevahendi nimetus, kasutuskorra aeg, kulunorm, maa-ala ja kultuurtaim, mille peal taimekaitsevahendit kasutati. Taimekaitsevahendi kasutamise teenuse tellimise korral peab teenuse saaja lisaks arvestust teenuse osutaja kohta. Taimekaitsevahendite kasutamise arvestus on ühtlasi aluseks isiku tegevuse kontrollimisele, nt kas on järgitud taimekaitsevahendi loal kindlaks määratud kasutamistingimusi kasutuskoguste ja -kordade jms sellise osas. Samuti saab arvestuse põhjal kontrollida, kas taimekaitseteenust osutanud isikul on olemas taimekaitsetunnistus. Veeseaduse § 26¹ lõikes 6 on sätestatud põllumajandusega tegevale isikule põlluraamatu pidamise kohustus. Põlluraamatusse kantavate täiendavate andmete loetelu, põlluraamatu vorm ja põlluraamatu pidamise kord on kehtestatud põllumajandusministri 9. aprilli 2003. a määrusega nr 36. Sama määruse kohaselt kantakse põlluraamatusse muu hulgas ka andmed põllul tehtud tööde, sealhulgas põllule antud väetiste, kasutatud taimekaitsevahendite, seemnete ning muude materjalide kohta. Taimekaitseaduse § 78 lõige 6 sätestab üksnes nimetatud arvestuses kajastatavate andmete koosseisu ega viita otseselt põlluraamatule. Põlluraamatu pidamine ja taimekaitseaduse § 78 lõike 6 kohase arvestuse pidamine on põllumajandusega tegelevale isikule kohustuslikud – viimane küll juhul, kui isik kasutab oma kutsetegevuse käigus ka taimekaitsevahendeid. Kõnealustes arvestustes peetavate andmete koosseisud ühtivad ja senine praktika näitab, et valdavalt peetakse neid arvestusi koos, ning kuna põlluraamatusse kantakse andmed põllul tehtud tööde kohta, peaks see hõlmama ka põhilisi integreeritud taimekaitse põhimõtete rakendamiseks vajalikke tegevusi. Selline arvestus on ka kasulik põllumajandusega tegelevale isikule, sest kõikide taimekahjustajate tõrjeks rakendatud abinõude arvestuse põhjal saab ta hinnata rakendatud taimekaitseabinõude efektiivsust ja planeerida taimekaitseabinõusid järgnevateks perioodideks. Rakendatud taimekahjustajate tõrjemeetmete sobivuse hindamine on üks integreeritud taimekaitse põhimõtte.

Eelnõu §-ga 3 nähakse ette määruse jõustumine 1. jaanuaril 2014. a.

III. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2009/128/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse tegevusraamistik pestitsiidide säästva kasutamise saavutamiseks (ELT L 309, 24.11.2009, lk 71–86).

IV. Määruse mõjud

Eelnõu määrusena vastuvõtmisega tagatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/128/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse tegevusraamistik pestitsiidide säästva kasutamise saavutamiseks, III lisas sätestatud integreeritud taimekaitse üldiste põhimõtete riiklikku õigusesse ülevõtmine. Kõnealuse direktiivi ülevõtmine toimus mitmes etapis ja seda sellepärast, et tähtajad riiklike õigusaktide jõustamiseks sama direktiivi eri sätete ülevõtmisel olid erinevad. Enne nimetatud direktiivi ülevõtmist korraldati Eestis Põllumajandusministeeriumi tellimisel mitmeid uuringuid selleks, et selgitada välja hetkeolukord ja analüüsida ennetavalt direktiivis sätestatud nõuetega eeldatavaid mõjusid asjaomastes teemavaldkondades. Põllumajandusministeeriumi tellimusel tegi Turu-uuringute AS 2009. aastal uuringu², mille eesmärgiks oli välja selgitada intensiivse taimekasvatusega tegelevate põllumajandustootjate teadlikkus integreeritud taimekaitse põhimõtetest ja nende kasutamisest praktikas. Samuti sooviti uuringuga muu hulgas ka välja selgitada, milline on taimekaitsevahendeid kasutavate isikute teadlikkus integreeritud taimekaitse põhimõtetega kokkusobivast internetipõhisest programmist (I-taimekaitse), ning tuvastada asjaolud, mis motiveeriks põllumajandustootjaid kõnealuseid põhimõtteid enam rakendama. Uuringu kaudsem eesmärk oli selgitada välja integreeritud taimekaitse põhimõtete kohustuslikuks muutmisega kaasnedavad võivad mõjud põllumajandussektorile ja seetõttu esitati uuringu käigus vastavaid küsimusi, sh uuriti, milliseid positiivseid tulemusi on andnud integreeritud taimekaitse põhimõtete rakendamine ja milliseid ümberkorraldusi toob kaasa integreeritud taimekaitse kohustuslikuks muutmine.

Uuringu tulemusel selgus, et teataval määral rakendatakse integreeritud taimekaitse põhimõtteid juba praegugi, kuigi see on vabatahtlik. Teatud hulk tootjatest teeb seda teadlikult (st nad on teadlikud integreeritud taimekaitse mõistest), kuid osa rakendab neid põhimõtteid ilma mõistet teadmata, sest tegu on sisuliselt agrotehniliste põhimõtetega. Rakendatakse viljavaheldust, kasutatakse sertifitseeritud seemet, taimekahjustajate leviku hindamine toimub kohapeal tehtavate visuaalsete vaatluste teel, valdavalt rakendatakse taimekaitsevahendite rotatsiooni ning taimekaitsevahendite valikul ja kasutusnormide määramisel kasutatakse ka nõustaja abi. Positiivsete tulemustena mainiti, et integreeritud taimekaitse põhimõtete rakendamiseega on enamasti saavutatud taimekaitsevahendite kasutuskoguste vähenemine ja kulude kokkuhoid (nt töötundide ja taimekaitsevahendite arvelt) ning teatavatel juhtudel on see olnud müügiargumendiks toodangu realiseerimisel. Ümberkorralduste osas oli üks viiendik vastanuist arvamusel, et integreeritud taimekaitse põhimõtete kohustuslik rakendamine ei too neile kaasa ümberkorraldusi, kuna nad juba rakendavad kõnealuseid põhimõtteid. Siiski leiti, et osal juhtudel tekib täiendava tehnika soetamise ja töötajate koolitamise vajadus ning seeläbi kaasnevad kulutused. Ümberkorralduste ja kulutuste vajadust eeldatakse teraviljakasvatavate ja suurema külvipinna omanike seas. Enamik kartuli- ja köögiviljakasvatavatest ei näe ümberkorralduseks vajadust.

Küsitletute teadlikkus internetipõhisest programmist I-taimekaitse osutus halvaks ja seda kasutanute hulk oli seetõttu veelgi väiksem. Üldlevinud arvamuse kohaselt motiveeriks põllumajandustootjaid kõnealuseid põhimõtteid enam rakendama parem teadlikkus, asjakohased teadmised ja suurem nõudlus nende põhimõtete kohaselt toodetud toodangu järele ning osaliselt leiti, et on vajadus riigipoolsete tugiteenuste

---

² Integreeritud taimekaitse tuntus, 2009. Kätesaadav arvutivõrgus: http://www.agri.ee/public/juurkataloog/TAIMETERVIS/taimekaitse/Integreeritud_ja_I-taimekaitse_uuringu_tulemused.pdf.

järele. Kõnealuse uuringu tulemusi saab käsitada käesoleva määruse rakendamise mõjudena, sest uuringus käsitleti samu tegevusi, mida määrusega reguleeritakse. Põllumajandusministri 28. veebruari 2013. a käskkirjaga nr 57 kinnitatud „Taimkaitsevahendite säästva kasutamise tegevuskava aastateks 2013–2017” raames planeeritakse muu hulgas ka tegevusi integreeritud taimkaitse põhimõtete rakendamise lihtsustamiseks eelkõige erinevate kõnealuste põhimõtete rakendamist toetavate abinõude kaudu, nagu kultuurtaimede ja sektoripõhiste integreeritud taimkaitse suuniste väljatöötamine, teadusandmetel, sh teaduslikult põhjendatud taluvuslavedel põhineva taimahaiguste ja -kahjurite leviku prognoosi süsteemi loomine, teiste arvutipõhiste abivahendite arendamine, teemakohaste teadusuuringute korraldamine ning teabe levitamine erinevatel viisidel.

V. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulutusi riigieelarvest.

VI. Määruse jõustumine

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/128/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse tegevusraamistik pestitsiidide säästva kasutamise saavutamiseks, artikli 14 lõike 4 kohaselt on liikmesriikidel kohustus tagada III lisas esitatud integreeritud taimkaitse üldiste põhimõtete rakendamine kõigi professionaalsete pestitsiidikasutajate poolt hiljemalt 1. jaanuariks 2014, millest tulenevalt on määrus kavandatud jõustuma 1. jaanuaril 2014. a.

VII. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati õigusaktide eelnõude infosüsteemis (EIS) kooskõlastamiseks Keskkonnaministeeriumile. Eelnõu esitati arvamuse avaldamiseks Põllumajandusametile, Eesti Taimekasvatuse Instituudile ja Eesti Maaülikoolile. Keskkonnaministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta. Teised ministeeriumid ei ole ettenähtud tähtaja jooksul eelnõu kohta ettepanekuid ei esitanud, seega loetakse eelnõu Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement” § 7 lõike 4 kohaselt kooskõlastatuks.

(allkirjastatud digitaalselt)

Ants Noot

Kantsler